

HISTORICKÉ VZORY PARKET (1)

CHANTILLY, SALCBURSKÝ VERSAILLES, KŘÍŽOVÝ, ČTYŘLÍSTEK – NÁZVY PODLE MÍST POUŽITÍ I TVARŮ

Název historických vzorů parket vycházel často z názvu zámku, kde byl daný vzor poprvé použit, ze jména panovníka, který ho objednal, jména autora anebo tvaru vzoru. Dále je uvedeno několik příkladů historických vzorů parket. Jsou jich stovky a řadu z nich můžeme vidět v interiérech zámků nebo měšťanských domů v různých modifikacích a kombinacích dřevin. Uvedené příklady vycházejí z katalogizace expozice Spolkového památkového úřadu (BDA) v Rakousku, která je umístěna v kartouze Mauerbach.

CHANTILLY

Vzor kazetových parket chantilly pochází z konce 17. století. Jedná se o kazety vyrobené z masivních dílů z tvrdého dřeva ohraničené rámem. Díly ve středu byly spojeny na pero a drážku. Rohy byly spojeny na čep a fixovány dřevěnými hřebíky, které se vyráběly z modřínu nebo borovice a byly lehce do klínu. Délka a šířka kazety je 108 cm a tloušťka 3 cm. Parkety se vyráběly v parкетаřské dílně, pokládaly se na slepou podlahu a připevňovaly se dlouhými železnými hřebíky, jejichž hlavička má tvar pultové stříšky.

Předlohou pro tento masivní vzor byl asi nejznámější vzor versailles. Poprvé byl použit na stejnojmenném zámku Chantilly ve Francii.

SALCBURSKÝ VERSAILLES

Pravý salcburský versailleský vzor pochází z počátku 18. století z okolí Salcburku. Parketa se skládá z masivních dubových dílců, které jsou spojeny vkládaným perem. Rám parkety je pro zajištění stability spojen čepem a fixován dřevěnými hřebíky. Rubová strana je nahrubo zhablována. Hoblík, který se používal, má zablený nůž, který sloužil k rychlému odebrání nadbytečné masy dřeva.

Tento vzor stejně jako předloha, vzor versailles, se vyráběl z masivního dřeva. Má menší rozměr a s délkou stran 68 cm a tloušťkou 3 cm je oproti originálu o 30 cm menší.

FALEŠNÝ VERSAILLES

Falešný versailles vypadá na pohled stejně jako salcburský, ale je z dýhy, ne z masivu – na fotografii vidíte, jak vypadá jeho zadní strana. Dýhovaný vzor pochází z počátku 19. století ze Salcburku a byl používán i v měšťanských domech. Typický vzhled salcburského versailles byl inovován použitím dýhy z tvrdého dřeva (dubu) nalepené na nosné desce z jehličnatého dřeva nebo slepé parketě. Nosná deska byla vyrobena z rámu a výplně podobně jako celomasivní vzory. Často však kvůli pracnosti a ceně byla nosná deska vyrobena z vedle sebe položených obdélníkových dílců a na čele spojena vloženým perem k příčnému dílci, který uzavíral čela. Na takto připravenou nosnou desku byly lepeny dýhy o tloušťce 4 až 7 mm. K lepení se používalo kličové lepidlo. Tato technologie umožňovala použití velmi mnoho variant vzorů, nejen salcburský versailles.

KŘÍŽOVÝ

Vzor křížový se skládá z masivního dubového kříže a smrkových trojúhelníkových dílců. Rám u tohoto vzoru není použit. Dílce jsou spojeny vloženými lepenými pery a rubová strana je nahrubo zhablována. Rozměry jsou 68 cm a tloušťka 3 cm. Najdeme jej například ve Staré rezidenci v Salcburku, kde na začátku 18. století byla prováděna rekonstrukce podle návrhů architekta Johanna Lucase von Hildebrandta, u kterého pravděpodobně strávil tovaryšská léta Kilián Ignác Dientzenhofer.

ČTYŘLÍSTEK

Vzor čtyřlístek je z období biedermeieru. Jedná se o dýhovanou dubovou parketu, která pochází z měšťanského domu ve Vidni-Penzingu. Podkladní deska je ze smrku.

Přechod mezi listky a okolní dýhou tvoří optickou tmavou linku, která zvýrazňuje samotné listky. Vzor pochází z roku 1820 a má délku stran 64 cm a tloušťku 3,5 cm. Parkety jsou dodnes zachovalé a povrch se pravidelně ošetřuje včelím voskem.

POVRCHOVÁ ÚPRAVA

Od 19. století se na parkety nanášel vosk pomocí leštičky parket. Na tento způsob povrchového ošetření se používal tvrdý včelí vosk, nejčastěji směs z vosku, kalafuny a terpentýnu. Nejdříve se pomocí hadru ručně nanasla vrstva a ta byla strojově leštěna. Aby se dosáhlo hlubokého vpravení vosku a docílení hladkého povrchu, vážila litinová hlava stroje 15 kg. Údržba, která se často prováděla každý týden, tak byla velmi těžká práce. Teprve v meziválečném období byly leštičky opatřeny rotujícími kartáči a došlo k jejich odlehčení. Pokud se prováděla povrchová úprava bez stroje, postupovalo se tak, že se nanášel na parkety vosk v malých pruzích a poté byl horkým železem vžehlen do podlahy.

Michaela Reichlová
www.renspol.cz